

Til DOF Nordsjælland

Svar på DOF Nordsjællands kommentarer til notatet: Konsekvensvurdering af ændrede bestemmelser for færdsel på Arresøs beskyttede arter og naturtyper

DCE – National Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet, har modtaget kommentarer til ovennævnte notatet den 26. marts d.å. fra DOF Nordsjælland (herefter forkortet DOFN).

I denne besvarelse følges samme punktvis rækkefølge af emner som DOFN bruger i deres brev.

Ad. 1 Baggrund:

DOFN skriver at DCE i deres notat ikke har angivet i hvilke områder og i hvilket omfang Søværnet har udført sine øvelsesaktiviteter, og fortsætter, at de mener at DCE har fordrejet de faktiske forhold ved at undlade dette. DCE har i notatet i forkortet form refereret de oplysninger om Søværnets aktiviteter, som DCE har modtaget fra Naturstyrelsen i forbindelse med anmodningen om at DCE foretog denne vurdering af konsekvenserne for ændring af de eksisterende fredningsbestemmelser.

Ved udarbejdelse af en konsekvensanalyse som denne, er der ikke afsat ressourcer til at foretage egentlige undersøgelser eller sonderinger i felten. Derfor må vurderingerne baseres på eksisterende viden og erfaringer fra sammenlignelige områder, samt på oplysninger fra offentlige myndigheder. I denne sag har vi, hvad angår de tidligere bestemmelser, baseret vores viden på oplysninger fra Naturstyrelsen, som antages, at have et godt kendskab til de lokale forhold, hvad angår de bestemmelser som Søværnet har opereret under. Derfor har vi brugt dem i tillid til, at de afspejler rammerne for Søværnets aktiviteter. Desuagtet at disse aktiviteter ophørte for flere år siden, er de ikke erstattet af et andet regelsæt, og de må derfor lægges til grund for DCEs vurdering.

Bioscience

Karsten Laursen

Seniorforsker

Dato: 22. april 2013

Direkte tlf.: +0045 87158846

Mobiltlf.: +0045 25627210

E-mail: kl@dmu.dk

Afs. CVR-nr.: 311 9103

Side 1/6

Ad. 3 Forslag til ændret beskyttelse:

DOFN angiver at: 'I notatets afsnit 3 under pkt. 4 er det anført at der ikke tidligere har været regulering af færdsel nær rørskovene. Det har der i høj grad været, idet færdsel med kano og kajak og windsurfing har været forbudt fra den 1.3. til den 1.7. i hele søen. Dette har beskyttet fuglene i yngletiden.'

DOFN har en pointe her. Der er tydeligvis ikke sammenhæng mellem notatets pkt. 3.1 og 3.4 som DOFN har noteret sig. Det der burde have stået i notatets pkt. 3.4 var, at der tidligere ikke var taget hensyn til fritidssejllads med motorbåd nær rørskovene. Motorbådssejllads nær rørskovene kan forårsage bølgebevægelser som overskyller reder af bl.a. rørdrum og evt. rørhøg i de yderste dele af rørskovene.

På baggrund af DOFNs bemærkninger, vil vi ændre notatets ordlyd så der i pkt. 3.4 kommer til at stå: '*Der var ingen regulering af afstand til rørskov for fritidssejllads med motorbåd i de tidligere bestemmelser. I forslag til den nye bekendtgørelse skal der holdes en afstand til kanten af rørskovene på mindst 50 meter i perioden 1. februar - 31. juli (se kortet). Dette gælder de største rørskovene med en samlet længde på ca. 13 km.*'

Ændring i forhold til notatet er her markeret med kursiv.

Ad. 4.1.1. Rørdrum

Når det i notatet er anført at bevaringsstatus for rørdrum er ukendt er det med henvisning til Natura 2000-plan 2010-2015, Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose, udarbejdet af Naturstyrelsen i 2011 (side 17 nederst). Ved udarbejdelse af vurderinger som den foreliggende, tages der udgangspunkt i de officielle prognoser for bevaringsstatus.

DOFN anfører i deres brev at antallet af paukende hanner er gået tilbage fra 4-5 hanner i 2007 til 1 paukende han i 2012. Der er næppe tvivl om, at de relative hårde vintre i de seneste år har bidraget væsentligt til denne nedgang. Således er det almindeligt kendt at bestanden af rørdrum bliver væsentligt reduceret efter hårde vintre (Grell 1998). På landets vigtigste lokalitet for rørdrum, Vejlerne, er antallet af paukende hanner reduceret fra ca. 145 i 2007 til 57 i 2011 (Kjeldsen og Nielsen 2011), hvilket er omtrent samme periode som DOFN nævner for Arresø. Den største nedgang i Vejlerne fandt sted efter vinteren 2009/10, som var den først vinter hvor kul-

desummen var over normalen efter mere end 12 milde vintre (Søværnets Istjeneste 2012). Det der således er observeret i Arresø, er en tendens som er registreret på andre lokaliteter, og sandsynligvis har været gældende for hele landet. Der er næppe tvivl om, at bestanden af rørdrum atter vil stige i antal, når der igen kommer en serie af milde vintre.

Ad. 4.1.1. Rørhøg

DOFN anfører at bevaringsstatus for rørhøg ikke er ukendt som anført i notatet. Her som for rørdrum, vil vi henvise til vurdering i Natura 2000-plan 2010-2015, Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose, udarbejdet af Naturstyrelsen i 2011 (side 17 nederst). Heri betegnes artens bevaringsstatus som ukendt. Dog anføres det i notatet, at der er et stort antal observationer i og omkring Arresø, og at der sandsynligvis er flere ynglepar (data fra DOF basen).

Rørhøg fouragerer ikke eller kun sjældent over selve vandfladen på søen, og forstyrres næppe af den aktivitet som foregår der. Derimod kan den blive påvirket af aktivitet nær og i rørskovene, specielt af hækbølger forårsaget af motorbåde. Disse bølger kan i uheldige situationer overskygge reder placeret i den ydre del af rørskovene, med ødelæggelse af æg eller unger til følge. Alt andet lige vurderes dette at kunne forbedre æggernes overlevelse. Men da forholdene tyder på, at forbedringen kun er marginal, slettes sætningen i notatets side 9, 3. afsnit, linje 3: *'hvilket betyder at beskyttelsen af arten forbedres i området'*. Den samlede effekt på arten vurderes fortsat at være: *'... at forslaget til ny bekendtgørelse ikke forringer bevaringsstatus for rørhøg i Arresø.'*

Ændringer i forhold til notatet er markeret med kursiv.

Ad. 4.1.2. Havørn

DOFN skriver i sit brev: *'Det er korrekt, at den nordlige del af Lille Lyngby Mose er et af de vigtigste rasteområder for havørn i Arresø, Men søbredden er på denne strækning en smal, ubevokset strandbred og landet bag strandbredden består hovedsagelig af afgræssede kærområder (...). Der er således ingen afskærmende rørskov i området, og ydermere foretrækker ørnene en mindre kyststrækning direkte ud til søen som udsigtspunkt. Sejlads med småbåde vil derfor i høj grad genere arten. Notatets oplysninger i denne forbindelse må således anses for vildledende.'*

DOFN beskrivelse af det pågældende område, der benyttes af havørn, kunne tyde på at det kortmateriale som DCE har brugt ikke har en tilstrækkelig opløsningsgrad til at vise de faktiske forhold, hvilket er beklageligt. Der er tilsyneladende ingen skærmende rørskov mellem havørnernes foretrukne siddeplads ved Lille Lyngby Mose og søen. Det skal dog i denne forbindelse nævnes, at havørnene har flere alternative muligheder for siddepladser langs søen.

Teksten i notatet vil blive ændret som følge af de nye oplysninger, således at der i afsnit 3 og 4 på side 10 kommer til at stå: 'Havørn har en flugtafstand til mennesker på ca. 130-225 m, kortest til små både uden motor og længst til gående personer (Ruddock & Whitfield 2007). Da de træer havørnene i området ofte bruger til hvil og som udsigtspunkt *dels står inde i land og i nogen afstand fra søbredden, men også på en mindre strækning direkte ud til søen*, vurderes sejladts med småbåde eller anden færdsel *i visse tilfælde at kunne genere arten*.

Samlet set bidrager det nye forslag til bekendtgørelse om færdselsregulering ved Arresø *ikke* til at forbedre havørns levevilkår, da der ikke er taget specifikke hensyn til beskyttelse af arten. På den anden side vurderes forslaget til den nye bekendtgørelse ikke at have negative effekter på artens bevaringsstatus i Arresø.'

Ændringer i forhold til notatet er markeret med kursiv.

Ad. 4.1.2 Stor skallesluger

Notatets oplysninger om antallene af stor skallesluger i Arresø bygger ikke kun på Naturstyrelsens oplysninger som DOFN angiver i brevet, men især fra DOFbasen, hvor der er udtrukket observationer for en serie af år, for at opnå et generelt billede af forekomsten. Tallene fra DOFbasen viser ligesom oplysningerne fra Naturstyrelsen, at arten fortrinsvis opholder sig i den sydlige del af Arresø.

DOFN angiver i sit brev en række konkrete optællinger af stor skalleslugers forekomst i Arresø som bekræfter at arten især ligger i den sydlige del. DOFNs oplysninger viser således, at andelen af stor skallesluger i den sydlige del af søen ved tre angivelser var hhv. 59 %, 66 % og 75 %.

DOFN anfører, at DCE afviger sin egen anbefaling at 80 % af stor skalleslugers fourageringsområde skal være fri for forstyrrelser. DOFN oplyser

selv i deres brev, at 75 % af fuglene lå i den sydlige del af søen ved seks systematiske tællinger i perioden 2009-2013. Disse tal synes at bekræfter, at Naturstyrelsen ved opdeling af Arresø i hhv. en sydlig og nordlig del har fundet en balance, der er ret tæt på DCE anvisning på 80 %.

Det nævnes i DOFNs brev, at den andel af stor skallesluger som befinder sig i den nordlige del af Arresø ikke er en lille og ubetydelig del af det antal store skalleslugere som opholder sig i Arresø. DCE kan bekræfte dette, da antallet af stor skallesluger i den nordlige del af Arresø kan have et betydeligt omfang, også målt på en national skala. Men det betyder ikke, at der ikke også kan være en vis udnyttelse af den nordlige del til fritidsaktiviteter. Det der er vigtigt i den forbindelse er at sikre, at arten har velegnede refugier af en passende størrelse, hvor de kan raste, søge føde og finde læ for de fremherskende vindretninger, når forstyrrelsesniveauet bliver for stort i den nordlige del af Arresø. I det skitserede fredningsforslag, er det tilstræbt at den sydlige del af søen kan fungere som refugium, hvor de vigtigste forstyrrelseskilder som windsurfing ikke er tilladt og motorsejlsads er reduceret.

Ad. 5. Jagt.

DOFN er enige med DCE i at jagtforbuddet bør videreføres.

Generelle bemærkninger til DCEs notat:

DOFN mener ikke at DCE har beskrevet Søværnets aktivitet tilstrækkelig præcis. Som anført under Baggrund har DCE benyttet Naturstyrelsens angivelser. Generelt er forstyrrelsesniveauet ukendt for næsten samtlige Natura-2000 lokaliteter, med undtagelse af Vadehavet, hvor den rekreative aktivitet har været systematisk registreret over en længere årrække (Laurson og Frikke 2013). Sådanne systematiske oplysninger er nødvendige for at give et tilstrækkeligt datagrundlag for at vurdere beskyttelsestiltag og deres betydning for fuglearterne.

DOFN skriver at der mangler en vurdering af muligheder for at kontrollere og håndhæve de nye regler. Desuden nævner de, at de nye regler er komplicerede og specifikt, at der kan være vanskeligheder forbundet med at overholde den fiktive skillelinje mellem den nordlige og sydlige del af Arresø. DCE har ingen bemærkninger til kontrol eller håndhævelse af de nye regler, da det er en opgave som varetages af Naturstyrelsen.

Afsluttende bemærkninger:

DOFNs bemærkninger til notatet bidrager med en ny viden om fuglelivet i Arresø og viser et betydeligt kendskab til området. DCE vil derfor foreslå at Naturstyrelsen overvejer muligheden for at lave en forsøgsperiode på 3-5 år, hvor virkningen af de nye ændringer følges, både hvad angår fuglenes brug af området og omfanget af fritidsaktiviteterne. En sådan forsøgsperiode kunne give et forbedret grundlag til udformning af mere permanente bestemmelser for Arresø.

De ændringer som DOFNs brev giver anledning til, vil snarest blive indskrevet i notatet, og en ny version blive sendt til Naturstyrelsen.

Referencer

Grell, M.B. 1998. Fuglenes Danmark. Gads Forlag.

Natura 2000-plan 2011. Natura 2000-plan 2010-2015, Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose. Miljøministeriet. Naturstyrelsen.

Kjeldsen, J.P. & Nielsen, H.H. 2011. Ynglefugle i vejlerne 2011. Teknisk rapport fra DCE - National Center for Miljø og Energi nr. 6.

Laursen, K. & Frikke, J. 2013. Rastende vandfugle i Vadehavet 1980-2010. Dansk Foren. Tidsskr. 107: 1-184.

Ruddock & Whitfield D.P. 2007. A Review of Disturbance Distances in Selected Bird Species. Report from Natural Research Ltd. to Scottish Natural Heritage.

Søværnets Istjeneste 2012. Is- og besejlingsforholdene i de danske farvande, i vinteren 2010-2011. Udgivet af Søværnets Kommando Istjenesten.

Med venlig hilsen

Karsten Laursen
Seniorforsker

Kopi til:

Naturstyrelsen, Nordsjælland